

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnine prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 118.

V Ljubljani, v petek 23. maja 1884.

Letnik XII.

Patroni nemškega Schulvereina v Št. Jurju na Štajarskem.

V državnem zboru so 21. t. m. slovenski poslanci do ministerskega predsednika in ministra za deželno brambo stavili naslednjo interpelacijo:

„Dne 18. maja se je imela v Št. Jurju pri Celji na Štajarskem osnovati krajna skupina nemškega „Schulvereina“. Ta shod se pa ni naznanil ne Št. Jurjskemu županu, in menda tudi politični gosposki ne, ker ni bilo pričujočega nobenega vladnega zastopnika.

O napovedani uri zbralo se je v dotični gostilni kakih 30 do 40 kmetov iz okolice, iz Celja pa se je s posebnim železničnim vlakom pripeljalo kakih 100 ljudi s Celjskim županom na čelu. Ko se je v na govoru izrekla beseda „Schulverein“, so se kmetje oglasili, da o nemškem „Schulvereinu“ nečejo nič vedeti, ker je vse prebivalstvo slovensko in „Schulverein“ povsod le razpor dela. Nekteri Celjski gostje so se začeli hudovati nad Št. Jurjskim županom, ki ga pa ni bilo tam, zakaj ne skrbi za policijski red, pa kmetje, ki so bili zaradi teh zabavljic na jako priljubljenega že 20 let poslujočega župana sicer močno razdraženi, se vendar niso spozabili, da bi bili komu kaj storili, ampak so le odgovarjali: Mi smo Slovenci! mi nobenega „Schulvereina“ nečemo! pojdite nazaj, od koder ste prišli!

Naenkrat pride c. kr. žandarmerija, kateri se je bilo pridružilo tudi nekaj Celjskih žandarmov z nataknjenimi bodali, in že med potjo k shodališču so žandarji prijeli in seboj vzeli vsakega kmeta in kmečkega fanta, ki jim ga je pokazal kak Celjski gost. Potem so pa na povelje Celjskega župana še v gostilni nekaj ljudi brez vsakerega vzroka prijeli in seboj odgnali. Nekega kmeta, ki o dotičnem shodu prav nič vedel ni in je le po naključju med temi dogodki v gostilno prišel, so precej pri vhodu prijeli. Med potom iz gostilne v žandarmerijsko kosarno so nekteri Celjani s palicami topli tje gnane kmete, ne da bi jim bila žandarmerija to branila, ki jih je od ondot gnala v preiskovalni zapor v Celje.

Gledé na to, da od nemškega „Schulvereina“ v Št. Juriju napravljeni shod ni bil naznanjen domačemu županu, ki ima skrbeti za policijski red, in da pri tem shodu tudi ni bilo nobenega vladnega komisarja, dalje gledé na to, da se je zlorabila žandarmerija, ker je na povelje Celjskega župana, kateri v Št. Jurjski občini nima nobene vladne oblasti prišla in zaprla kmete, ki prav nič niso kalili javnega miru in reda, kar bi bilo prav lahko napravilo enako žalostne dogodke, kakoršni so bili lanskega leta v Breškem okraji, podpisani prej imenovana gospoda ministra vprašajo:

1. Ali je c. kr. vladi znano, da nemški „Schulverein“ napravlja shode brez posredovanja političnih oblasti?

2. Kaj bode g. minister za deželno brambo vkrenil, da se po c. kr. žandarmeriji ne bodo vršili tako nepostavni zapori, ki niso opravičeni ne z ozirom na javni mir in red, ne na dejanske pregreške?

Na Dunaji, 21. maja 1884.

Sledé podpisi.

Državni zbor.

Z Dunaja, 22. maja.

Obrtnijska postava.

(Šesti dan.)

Včerašnja seja državnega zbora bila je iz več vzrokov jako znamenita. Prvič se je večini zaradi malomarnosti nekterih poslancev, katerim se mrzi prihajati k sejam in izvrševati svojo dolžnost, včeraj zares zopet enkrat primerilo, da je ostala v manjšini. Drugič se je za fabriške delavce določil postavni delavnik 11 ur. Slovenci pa k temu vzrokoma prištevamo še enega, naši poslanci so namreč izročili včeraj interpelacijo, ki se pritožuje o sitnostih, ki jih morajo štajarski Slovenci prenašati zaradi oholih nemčurjev. (To interpelacijo objavljamo v posebnem sestavku. Vred.)

K zadnjemu poročilu o razpravi obrtnijske postave imam še dostaviti, da so bili oni paragrafi, ki zadevajo delavske bukvice, sprejeti z dostavkom profesorja Saxa, da se za take bukvice nima tirjati kolek. Pri §§ 85 in 86, ki določujeta povrnitev škode, ki jo ima gospodar, ako delavec pred časom izstopi iz službe, govoril je silno obširno poslanec Jaques in zahteval primernejše izraze in določbe, pa dobro sta ga zavrnila vladni zastopnik baron Plappart in poročevalec grof Belcredi, ki je zlasti povdarjal, da so v odseku ravno Jaquesovi tovariši nasvetovali in priporočali reči, ktere zdaj Jaques tolikanj graja. Paragrafa sta bila potem sprejeta, ravno tako naslednji paragrafi brez ugovora. Pri § 89 pa, ki govori o bolniških blagajnicah priporočal je Chlumecy resolucijo, v kateri se vladi priporoča, najprej ko mogoče zbornici izročiti načrt postave zaradi zavarovanja delavcev, ako zbolé. Resolucijo je priporočal Bilinski, ki je omenjal, da je enako resolucijo sprejel že odsek, zato je bila tudi v zbornici sprejeta soglasno. Naslednji paragrafi določujejo delo žen in otrok, o katerih sem v „Slovencu“ že prej obširno pisal. Pri § 94 profesor Exner meni, da je 8 ur dela na dan za otroke preveč in nasvetuje samo 6 ur. Ravno toliko je v odseku predlagal poročevalec grof Belcredi, pa Exnerjevi tovariši, Maček, Suess, Ehrlich itd. so se z vso silo upirali temu nasvetu in so zahtevali najmanj 8 ur. Večina se je tedaj vdala. Tem čudnejši je toraj bilo, da so zdaj vsi ti, ki se jim je prej še 8 ur zdelo premalo, glasovali za Exnerjev predlog, ki je bil pa vendar zavržen s 134 glasovi proti 119. Pač pa je bil sprejet neki dostavek, nasvetovan od poslanca Mačeka, ki določuje, da naj kupčijski minister po nasvetu kupčijskih in obrtnijskih zbornic zaznamuje one nevarne obrte, pri katerih se otroci ne smejo rabiti za delo. §§ 95 in 96, ki določujeta delo po noči in pa izkaz mladih delavcev, sta bila sprejeta brez ugovora in potem je bila seja okoli poluštirih popoldne sklenjena.

Včerašnja seja je trpela od desetih dopoldne do polu petih popoldne, pa je dovršila en sam pa-

LISTEK.

Severno-iztočna morska potovanja skozi severno ledeno morje s posebnim obzirom na Nordenskjöldovo l. 1878—79.

(Spisal prof. I. Steklasa.)

(Dalje.)

Ole Andrej Olsen in Henrik Nilsen sta imela, ko sta se bila od društva vsled nevihte ločila, samo 1/2 funta mesa in vsak svojo puško. Za hrano nista mogla nič vloviti in čeravno nista bila daleč od hišice, vendar sta potrebovala do nje 3 1/2 dana. Pa tudi na potu sta se ta dva nesrečneža razšla. Henrik Nilsen je našel prvi hišico, vkresal ogenj ter si pripravil malo lisičjega mesa za jed. Ole Andrej Olsen, ki je v zdvojnosti poskušal svojo žejo s snegom ngasiti, je bil tako slab, da ni mogel od čolna, ki je ležal na obali, do hišice priti. Žejo si je gasil s snegom, a glad tolažil s kožami derježevimi. Čez nekaj časa se pa vendar toliko odpočine, da spleza do hišice, kjer je našel Henrika spečega pri utrinjajočem ognju. Pripravita se za prezimovanje, čeravno

nista imela nič niti hrane niti orodja. 14 dni nista mogla nobene živali vjeti ter sta glodala kosti od poprej ubitih derježev, samo da se prehranita. Pred Božičem pa sta vendar enega derježa ubila. Vžigalice so jima tudi pošle in zdaj sta si morala na umeten način ogenj narediti. Eno hišico sta podrla ter les upotrebila za gorilo. Pomagala sta si, kakor sta si znala. Tukaj sta živela do aprila. Vstrelila sta med tem 11 derježev in enega medveda, tako da nista gladu trpela. Sred aprila pa sta imela smodnika samo še za tri strele ter sta uvidela, da ni mogoče na tem mestu ostati. Sklenila sta proti jugu kreniti, da prideta na Vajgački otok. Odpravita se tedaj na pot ob obali pustivši čoln na svojem mestu. Čez nekaj dni sta prišla srečno na ono mesto, kjer so bili že poprej njihovi drugovi od Samojedov sprejeti. Tukaj so ostali do srede junija gostoljubno trpljeni v hiši kakor poprej njihovi tovariši. Ko so pa sklenili, da hočejo čoln pri ruski hiši upotrebiti, da bi se proti jugu odpeljali, odgovori Johann Andersen, po rodu Šved, da želi pri Samojedih ostati in da se ne želi vračati. Ostali pa so vlekli čoln dva dni po ledu, ker je bil pa pretežak, prežagali so ga čez pol ter samo eno polovico vzeli. Še tri dni so vlekli ta razpolovljeni čoln, preden so prišli do vode. Potem

so še deset dni veslali, dokler so prišli do Vajgačkega otoka, kjer so našli zopet Samojede, ki so jih lepo sprejeli. Pri njih so ostali osem dni, potem pa so jih Samojedi s svojimi drveži odpeljali proti jugu, kjer so našli mornarje, s katerimi so se odpeljali v Norvežko. Samo dva sta ostala pri Samojedih, vendar se pa jima to življenje ni tako dopalo, kajti čez nekaj let sta se tudi ona dva vrnila. Norveška vlada je Samojede za dobročinstva, ki so jih skazali nesrečnim mornarjem, nagradila z raznimi darovi: z obleko, biseri, puškami itd., kar so jim podali 17. julija 1880 z veliko svečanostjo na Novi Zemlji. Pravijo, da je Samojedom šampanjec prav priljubil se in da so ga v veliki meri vžili.

L. 1872 in 1873 niso mogli tudi drugi ribarji v Karsko morje prodreti radi prevlekega ledu in srega. L. 1874 pa je bilo mnogo bolje in mnogi ribarji so plovili po Karskem morju sem in tje. Tudi neki Anglež, kapitan J. Wiggins, je obiskal to morje. Ali nobeden od njih ni prispel tako daleč na sever in na iztok kakor Johannesen, Carlsen, Mack in drugi v l. 1869—76.

(Dalje prih.)

ragraf obrtniške postave, ki je se ve da najvažniši v celem načrtu, namreč § 96 a), ki določuje delavni čas. Po novi postavi namreč se po fabrikah ne bo smelo dalje delati, kakor k večjemu po 11 ur na dan, to je v 24 urah. Delavci so po svojih shodih in v svojih peticijah tirjali k večjemu 10 ur na dan, fabrikantje pa so se temu upirali, češ, da bi bil to prehud vdarec za obrtništvo, da bi moralo več obrtov prenehati, ker bi ne mogli tekrovati z vnanjim blagom itd. Odsek je izvolil srednjo mero in priporočal 11urni delavnik. Ni se toraj čuditi, da je bila razprava o tem paragrafu jako živahna in da se je oglasilo 14 govornikov, 8 zoper in 6 za ta paragraf. Prvi med nasprotnimi govorniki bil je Chlumecky, ki je priporočal premembo, po kateri naj kupčijski minister zaznamuje obrte, ki jim je dovoljeno 12 urno delo na dan in ki naj se vsaka tri leta objavljajo. Ako se primeri kaka nesreča, ali nenadoma pride veliko naročil, sme obrtniška gosposka za tri tedne podaljšati postavni delavnik, ako potreba več ko tri tedne trpi, daje tako dovoljenje deželna vlada. Za tri dni pa sme obrtnik sam podaljšati delavni čas, ako je nujna potreba, toda le enkrat v mesecu, in ob enem mora to nemudoma naznaniti gosposki.

Za njim je govoril judovski rabin Bloch in priporočal 11urni delavni čas, ravno tako Adamek. Maček o je zahteval razne izjeme in polajšave, Jahn pa je nasvetoval, da bi smela obrtniška gosposka dovoljevati podaljševati delavnega časa. Govoril je še Oelz za 11urni delavnik, potem pa je bil po nasvetu dr. Tonklija sprejet sklep obravnave. Ostali govorniki so toraj volili generalna govornika; izvoljena sta bila: zoper postavo Gomperz, zá-njo pa Bilinski. Bilinski je umevno dokazoval razloček med navadnim in fabriškim delavcem ter povdarjal potrebo, da se zá-nj postavno določi delavni čas. Nasvetoval je toraj nekatere premembe, ki so bile v bistvu precej podobne nasvetom Chlumeckega, samo s tem razločkom, da niso segale tako daleč in ministru ne dajale oblasti, podaljševati postavni delavni čas za tri leta, ampak samo za eno leto. Minister baron Pino je rekel, da nima nič zoper to, ako se sprejme nasvet Chlumeckov ali pa Bilinskov. Glasovalo se je najprej o 11urnem delavnem času, ki je bil sprejet skoraj soglasno. Tudi levičarji si niso upali nasproti glasovati, ter so obsedeli samo nekteri fabrikantje, kakor Gomperz, Wünsche, Schwab. Potem se je glasovalo o izjemah, kakor jih je priporočal Chlumecky. Pri štetji glasov se je pokazalo 140 glasov za in 140 glasov zoper predlog; vsled tega zaukazal je predsednik ustmeno glasovanje. Pri tem se je pokazalo, da je bilo za Chlumeckev predlog 142 glasov, nasproti pa 140; toraj je bil ta predlog sprejet in večina ostala je v manjšini! Z levico glasoval je Coroninijev klub, pa g. Lienbacher. Ni mi treba praviti, da je ta propad desnice zbudil pri levici veliko veselje, na desnici pa enako veliko nevoljo zoper poslance, ki so vsled svoje nemarnosti zakrivali ta propad. *) Ko bi bil zavržen predlog Chlumeckov, bi bila levica glasovala za predlog Bilinskov in čast desnici bi bila rešena. Gledé zadnjega odstavka so se levičarji strinjali z nasvetom Bilinskovim, ki je bil tudi sprejet. Ob polu petih je g. predsednik sklenil sejo. Levičarii so šli potem v Schönbrunn k skupnemu obedu, pri katerem so bili gotovo tem veselejši zaradi zmage, ki so jo tako nenadoma zadobili nad desnico.

Jutri bo obravnava o ti reči dovršena, zvečer pa bo seja, pri kateri se bodo vršile volitve za delegacijo. V soboto ali ponedeljek bode zadnja seja državnega zbora.

*) Ne moremo si kaj, da bi tu nekaj ne poprašali: Mar li taki zanikrni poslanci, ki lepo doma za pečjo sedijo, ali se zložno sprehajajo med tem, ko njih tovariši, vestni poslanci, po pet, šest, tudi sedem ur neprenehoma sedijo in delajo — zastonj, zaradi brezvestnih poslancev — tudi svojo dnevno plačo, po 10 gld. na dan, vlečejo? To bi bilo vendar preveč. Le mislimo si nasledke. Najboljše postave tako lahko propadejo; desnica zgubiva čedalje bolj potrebno spoštovanje, kolika lahki škoda! Potem pa tudi tvarinska ni malo ceniti. Zdaj štiri, pet dni pohajkovati, zdaj en teden, zdaj tudi 8, 9 dni, stori v letu kmalo 50 dni in 500 gld. bi bilo proč vrženih ali bolj prav plača za — brezvestnost. Naj jih tako dela dvajset, znaša 10.000 gld., naj štirideset, znaša 20.000, naj šestdeset, znaša zavrženega denarja že 30.000 gld. Je li mar Avstrija v takem srečnem položaju, da to brez vsega pomisla lahko stori? Takemu ravnanju daje potuho tudi železnica, ki za 80 gld. letne plače (še smo prav slišali) daje poslancem pravico se po železnici voziti domu in v Beč, kolikorkrat hočejo. Zares čudno! Radi bi vedeli, kaj bi rekli naročniki, ako bi vredništva tako postopala, ali pa kak uradnik, ki ima svoje odkazano delo.

Govor dr. Bilinskega o šestem oddelku obrtniške postave v državnem zboru 16. maja.

(Dalje)

Imajo pa delavci mnogo ceneji in priprosteji pripomoček, ako hočejo podjetnika oškodovati in to je prelom delavne pogodbe. Ta prelom delavne pogodbe je rak, ki razjeda sedanjo obrtnijo in rokodelstvo, v prvi vrsti pa rokodelstvo, ker je pomočniku vsak čas lahko pobegniti v kako bližnjo tovarno in toraj ni mogoče, da bi se razvil krepak stan rokodelskih pomočnikov. Ravno tako je pa tudi pri industriji, kjer je tekmeču (konkurentu) prav lahko mogoče verolomne delavce za konkurenco pridobiti, s kterimi se nasprotni konkurent potem počasi vgonobi. Da se to zabrani, sklenil je odbor posilno vpeljavo delavskih knjig in sicer posilno v ti razmeri, da mora celo v duplikatu poslednja služba razvidna biti in to bo v pregled, ali se dotičnik ni že kje vdeležil veroloma nad pogodbo. Nadalje je le v posamičnih slučajih obema strankama dovoljeno pogodbo vničiti preden poteče odpoved in obe morate plačati odškodnino, ako bi to določbo prelomili. Delavcu je pa v tem slučaju določena tudi še kazen poleg odškodnine, kakor tudi zapade kazni tisti podjetnik, kteri bi se hotel z verolomnostjo svojega konkurenta okoristiti, naj že potem v svojo službo verolomnega delavca sprejme ali pa naj ga le k verolomu zapelja.

Mislim, da se bo visoka zbornica prepričala, da se je odbor v protistavji teh dveh oddelkov gledé dolžnosti posluževal najnatančnejega nobenostranstva.

Drugi odderek, gospôda moja, zadeva pa takozvane pristavke oziroma pristavne dolžnosti, ki izvirajo iz razmerja učnih let.

Znane so tožbe, kako da učenstvo propada, Vzrok sta oba, mojster, ki — lucus a non lucendo — vse drugo dela, le podučuje ne, in pa učenec oziroma njegovi zastopniki, stariši ali oskrbnik, kterim je le na tem ležeče, da bi se fant prej ko prej oprostil. Nič jim ni mari, da bi se izučil kakega rokodelstva ali pa, da bi postal ročen tovarniški delavec. V tem oziru sprejel je odbor vse le mogoče v pristavne določila, da se zlo odpravi.

Učna pogodba mora se skleniti pred obrtno gospôsko, čas poduka se natanko določi, za npravno, strokovno in šolsko izgojo se skrbi, odpoved sme se le v jako redkih slučajih dati, prestop od enega rokodelstva k drugemu se otežkoči, takojšnja porušitev pogodbe je jako omejena, spričevalo in pa delavska knjižica sta pa pred vsem potrebna. Z eno besedo, vse se je zgodilo za povzdigo učenstva; lahko mi je izreči nado, da, ako se bo ta postava strogo izpolnovala, bomo po potu spretne izgoje učencev dospeli do dobrega, spretnega obrtniškega stanu.

Sedaj pridem k tretjem oddelku, ki obsega določbe, o kterih se je že več prepiralo. Mislim namreč pristavke pod A in B ozirajoče se na mladostne pomagače in na ženske, kakor tudi na odrastle delavce. Nečem se dalje spuščati v pretres, ali je bilo potrebno v tem oziru rokodelstvo od tovarne ločiti.

V znanstvenem oziru je stvar deloma rešena, v postavodajstvu pa popolnoma, ker prvi odsek nove obrtne postave že ta razloček dela in tudi določuje, kako naj se posamič v dvomljivih slučajih postopa. V praktičnem življenji razloček med rokodelstvom in tovarno ni ravno težak. Ako se pa vprašamo, če li je bilo dobro ta razloček tukaj dognati, rečem dà, ter se strinjam v tem oziru s Praško trgovinsko zbornico, kteri se v tem obziru neka veljava ne more odrekati in ktera se je na dotično vprašanje visoke vlade za to oglasila. Če pa rečem dà, s tem nikakor ne trdim, da bi se moralo ravno pri obrtniji vedno več in več zla vkoreniniti.

Priznavam, da so na pr. mnoge tovarne za zdrave in svitle prostore že skrbale in še skrbé. Da, še dalje si upam trditi, da pri tej ločitvi še ne bomo ostali, ter se bomo morali s časoma tudi domače obrtnije poprijeti, ona je po pravici ločena iz obrtniške postave, kolikor se je ta, kot domače obrtnije dotika, ktera nas preskrbljuje za domačo potrebo, kjer se pa kakor pri prostem nadaljevanji tovarniške obrti še strašneje reči godé, kakor pri veliki obrti sami. Toraj ne zaradi tega, temveč iz nekega prav navadnega vzroka bilo je potrebno rokodelstvo od tovarne ločiti, ker je namreč vendar-le bolj naravno, da tisto, kar veljá za mehanično po naravni sili leto za letom v večnem gibanji nahajajoče se delo, vsaj

po besedi ne more veljavno biti za izdelke, ki jih roka izvršuje; in da se tisto, kar je potrebno za tiste razmere, kjer delavec ne more nikakih pogojev staviti, temveč le v krepko sestavo tovarne vstopi, vendar ne more po besedi obračati na razmere, kjer se kakor ravno pri obrtniji nahajajo posebni odnosi med podjetnikom in delavcem. Samo iz tega vzroka in le toliko, kolikor je bilo razločka potreba, ga je odbor naredil in usojal si bodem razložiti, v čem da obstoji razloček, ki se je tu naredil za mladostne pomagače, za ženske in za odrastle in kje pa so zopet določila splošno veljavna.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. maja.

Notranje dežele.

Petakarji bodo dobili tudi na Štajarskem volilno pravico v deželni zbor. Preosnova dotične deželne postave zadobila je že najvišje potrjenje od cesarja.

Skoraj ni, da bi človek vrjel, pa je vendar-le gola resnica, da se tudi v **državnem zboru** kratkovidni ljudje dobé, ki imajo oči, pa ne vidijo, in ušesa, pa ne slišijo. V to vrsto državnih poslancev spada zastopnik moravske mestne skupine Mikulov, g. Auspitz. Ta mož je tako kratkoviden, da si upa trditi, da bi socializma v Avstriji ne bili nikdar poznali, ko bi ne bilo Taaffejeve vlade na krmilu, ktera ga je po svojih izjemnih postavah iz njegovega skrivališča na dan izvela. Socialno vprašanje, pravi moravski žid, bi bilo na Nemškem ostalo, kjer se je porodilo, in bi ne bilo nikdar pri Bodenbachu naših mejá preskočilo, ako bi ga ne bilo socialno postavodajstvo semkaj privabilo. No, to naj veruje, kdor zamore! Okoli in okoli Avstrije zbirajo se socialdemokrati, in anarhisti požigajo hiše in moré nadležne jim ljudi po Ameriki, Anglaškem, Francoskem, Španiji in po Laškem, le za nas, da ne bi bili vedeli? A, kaj še! Madjari so jim izvestno s svojim liberalizmom stregli kolikor je bilo le mogoče, in vendar so se jim ondi vgnjezdili. Pač bi Avstrija morda ne bila imela obžalovati posilne smrti dveh redarstvenih oseb, ko bi bila taka Taaffejevi podobna vlada poprej na krmilu stala. Toda poprejšnja večina se je bolj pečala z zatiranjem nedolžnega slovanstva, kakor pa da bi bila pazno svoje oči obrnila na to, kaj socialisti delajo; vsled tega je pa ravno tako daleč prišlo, da se morajo sedaj zagrizenci za morilce potegovati, ako hočejo svojemu prejšnjemu programu zvesti ostati.

Nekteri nemških fakeijoznih politikov, in sicer ravno tisti, ki so imeli do sedaj vedno nabrušene zobe, da bi bili Rusa pohrustali, kjer bi se bilo le dalo, so hipoma kar čez noč vso slast nanj zgubili; obrnili so svoj politični plašč po vetru in kar jim je bilo popred ostudnega, je sedaj jako prijetno, drago in mično. **Rusija** se jim vidi kar na enkrat edino prava država, s katero v zvezi bo Avstrija srečna postala, samo da ona popred še nekterim notranji politiki sovražnim elementom vrat zavije. S tem naši fakeijozni vitezi ne mislijo nikakega družega kakor Čehov, Poljakov in Slovencev, kteri so jim trn v peti. Kako pa naj se to strinja po znanem diplomatskem pravilu, da se mora zunanja politika v dobrovredjeni državi vedno vjemati z notranjo? Kako li bo Rusija zamogla biti dobra prijateljica Avstrije, ako bi poslednja bedaste nasvete nemških židovskih listov poslušajoč Slovane zatirati hotela, ali pa vsaj poskušala? Kako li morem jaz biti s sosedom dober prijatelj, ako mu njegove sorodnike zatiram, kjer le morem? To naj blagovolijo liberalci nam pojasniti, ker tega ne umemo.

Na **Dunaji** sta se zopet dva kandidata ponujala. Prav za prav ponujal se je le jeden, drugi si je pa skušal le omajano klop popraviti, da se pod njim ne podere. Prvi kandidat je dr. Robert Pattai, hud antisemit in se je v VI. okraji Mariahilf namesto odtisopivšega kandidata dr. Koppa ponujal v državni zbor; govoril je mnogo in marsikaj dobrega. Posebno je povdarjal potrebo nedeljskega počivanja tako obrtniku in rokodelcu, kakor tudi pri trgovcu. On pravi, da imajo trgovci dandanes v nedeljih in praznikih le zaradi tega odprte štacune, ker jo ima sosed odprto. Kdor je željan kaj kupiti, bo že v šestih dneh toliko časa dobil, da si bo lahko za svojo potrebo nakupil in ne bo potreba v nedeljo zaradi njega prodajalnice odprte držati. Dalje je on za to, da bi se morali vsi večji zavodi javnega prometa, kakor so železnice, paroplovbe, banke in Lloyd podržaviti. Narodom se mora pripoznati pripadajoča jim enakopravnost na podlagi zgodovinskih in resničnih razmer. Drug mož, državni svetnik dr. Exner je pa politične žeblje zabijal v klop, ki se je v poslednjem času pod njim nekoliko omajala. On je pa proti takošnjemu podržavljanju severne železnice iz tega vzroka, ker se ni še vsem progam dotične železnice iztekla koncesija. Za 230 kilometrov, t. j. več kakor za polovico železnice konce-

sija še le leta 1966 poteče in se silo se tukaj ne sme postopati. Da bi se pa le glavna proga popravila, postranske proge pa ne, pa zopet ne kaže. Poprej se mora dograditi prekop med Donovo in Odro potem še le naj se bo poddržavila severna železnica. Kajti ceneje kakor za lastne stroške, pravi Exner, tudi državne železnice ne bodo zamogle voziti, pač pa se bo ceneje lahko prevaževalo blago po prekopu Donava-Odra, posebno bo pa ta transport za premog silno ugoden. Ako bi država že poprej imela severno železnico v rokah, si bo pač premislila, preden bo pričela kopati tako nevarnega konkurenta severni železnici, kakor bo ravno prekop med Donavo in Odro.

Na **Dunaji** so imeli volilec v notranjem mestu volilni shod, kjer je hotel dr. Kopp kandidirati. Ko je hotel govoriti, so ga moralno raz odra vrgli, rekoč: doli ž njim, ob tla ž njim, on nima tukaj besede, pereat Kopp, notranje mesto ni nobeno pribežališče za tiste poslance, ki ne vedo kam bi se obrnili. Nekega časnikarja, ki je volilec rekel „Gesind!“ so venkaj vrgli. Konečno je moral komisar shod razpustiti; dr. Kopp ni prišel k besedi.

V Gorici je **ribarska komisija** svoje delo dokončala, in se bodo dotični protokoli že obema vladama predložili. Kaj da se je sklenilo, se ne vé, ker je tajnost. Komisija predlaga dotičnim vladam, da naj se spiše ribarski pravilnik za adrijsko morje, ki naj bi bil za bodoče čase veljaven.

Kar ima kaj imena ali dostojanstva, zbralo se je 20. t. m. v kraljevem gradu v Budapešti, kjer je presviti cesar sklenil **ogerski državni zbor**. Generalni nadzornik c. k. vojske, nadvojvoda Albrecht, podal se je tje iz Zemuna, kjer je pregledoval c. kr. vojsko. Iz Dunaja so hiteli tje minister zunanjih zadev grof Kalnoky, vojni minister grof Bylandt in načelnik generalnega štaba baron Beck. Razun teh bliščalo se je mnogo bogato okrašenih madjarskih narodnih opravi. [Tri leta shajal se je državni zbor in je marsikaj činil, kar bo deželi in narodu na korist. Največje zaslužnje si je pa brez-pogojno pridobil s tem, da je zavrgel mešane zakone, ki so mu jih usiliti hoteli. Zbornica je zgubila v treh letih 28 članov vsled preselitve na uni svet, katerih se vsi navzoči z žalostjo spominjajo, kajti vsa domovina le prebitko čuti zgubo, ki jo je po smrti teh mož zadela. Ko so Madjari leta 1867 svoje zadeve sami v roke vzeli, čakala jih je dvojna naloga. Predelati so si morali ustavo, kakor jo je najnovejši čas zahteval in pa gledati so morali, da povzdignejo domovino na ono stopinjo napredka in kulture, na kateri se nahajajo drugi evropski olikani narodi. Prvo so dosegli, drugo sicer tudi, toda žalibog kako? Dežela je čel pod silnim bremenom davka in drugih doklad, ki jo vdušiti hočejo, finančni minister pa v obupnosti premišluje, od kod bi denar jemal za vedno rastoče obresti velikanskega dolga, ki si ga je ogerska dežela v teh 17 letih na glavo nakopala. Mnogo boljše bi bilo za Madjare, ako bi ne bili tako z vsilo drli na moderno površje, kakor so, pri tem bi si bili pa morda več kakor za polovico državnega dolga prihranili, katerega plačati jim ne bo skoraj nikdar mogoče.

Na **Ogerskem** bodo med 15. in 24. junijem volitve za državni zbor, ki se bo 24. septembra pričel in bo takoj nove poslance v delegacije volil. Dosedanji državni zbor je imel 19. t. m. svojo poslednjo sejo, pri kateri se je poslanec Madarasz, pristaja neodvisne stranke, spravi zopet na svojega starega „šimeljna“ ter predlagal, kakor že večkrat poprej, da naj se po prestolnem zaključnem govoru še ena seja v poslaniški zbornici napravi, da se bo prestolni govor sprejel v zapisnik in tako postava spoznala. Prvi minister Tisza mu je pa jako krepko odgovoril, da tega pač ni potreba, ker ni bilo do sedaj nikdar v navadi. Od tistega trenutka, ko kralj državni zbor smatra za zaključen, ondi tudi poslaniške zbornice ni več, dokler je zopet nov državni zbor ne postavi. Prestolni govor priložil se bo k „aktom“ in vlada je od bodočega državnega zbora na dalje zanj odgovorna. Potrebe kakoršno predlaga Madarasz, pa ne bo, dokler bo obstala ta vlada in dokler bo na Ogerskem kraljeval tako ustavoveren kralj, kakor je sedanji, cesar Franc Josip. Poslanci pritrdijo živahno in z dolgo trajajočim „Eljen!“

Vnanje države.

Sedaj je prišlo na dan, kdo je provzročil **tabore v istočni Rumeliji**, kjer se je agitovalo za zjedinenje vseh Bolgarov. Ne Avstrija, kakor so nekteri ruski časniki pisali in tudi ne Rusija, kakor so to nekteri avstrijski in nemški to mislili, temveč bivši generalguverner istočne Rumelije Aleko paša, alias knez Bogorides sam je bil tisti mojster, ki se je misel na ta način zopet še pet let na prestolu ohraniti. Po eni strani je podžigal Bolgare, da naj se združijo, po drugi pa jih je v Carigrad tožil, da so panslavisti. Rusija in Avstrija ste obe takoj spoznali, da tako početje sedaj nikakor ni času primerno in ste ga obe odsvetovali. Še celo Nemčija, ki jo cela zadeva naravnost prav nič ne bremi, izrekla se je v tem smislu, da naj se misel združenja za sedaj opusti. Aleko-paši je bilo le na tem ležeče, da bi bil Bolgare kvišku spravil, Avstrijo vznemiril, Turčijo v strah pripravil, sam pa potem svojevoljno, ali še celo kot dobrotnik gospodaril. Pa tudi to ni nič pomagalo. Rusija ga je spoznala in še ob pravem času pogнала.

V **Petrogradu** je policija našla okoli 16. t. m. v Viburgovem predmestju tri tajne tiskarne, katere je pod svoje oskrbnitvo vzela.

Mir bomo imeli! Da to niso prazne besede, porok nam je najnovejša slavnost v Petrogradu, pri kateri so oklicali careviča prestolonaslednika zadosti starega, t. j. polnoletnega. Če tudi se je ruska carska družina pomenljivo slovesnost v domačih družinskih krogih obhajati namenila, vdeležili ste se jo vendarle tudi njeni prijateljci Nemčija in Avstrija, kar je že obstoječe prijateljstvo še mnogo okrepčalo in vtrdilo. Slavnost, pri kateri je bila Nemčija po svojem princu Viljemu, Avstrija pa ravno po visocem odlikovanju ruskega princa zastopana, vršila se je vse-skozi v najlepšem redu in tudi najmanjše nerodnosti ni zabilježiti. Kar je pa pomenljivo in za javne razmere na Ruskem vsega spomina vredno, je to, da se je cesarska družina popolnoma neprisliljena med priprostim narodom gibala in se ji ni prav nič žalega zgodilo. Res, dobro znamenje za ruske notranje razmere, katero očitno kaže, da so na Ruskem glavne nihiliste deloma polovili in na uni svet poslali, deloma jih potaknili po sibirskih rudnikih, deloma so jih pa tudi prepodili v druge kraje, ki so zunaj največjega slovanskega carstva. Kakor je to za Rusijo tolažljivo, tako je za nas druge veselo, kajti ako so Avstrija, Rusija in Nemčija dobre prijateljice in „skupaj držé“, je pač ni velesile in tudi združene ne v celi Evropi, ki bi bila tej avstro-nemško-ruski verigi kos. Saj pa tudi cela Evropa pod milim Bogom ničesar srčneje ne želi, kakor dolgo ohranitev miru. Želi si ga kmetič, ki si je obsejal svojo njivo z rumeno pšenico, želi si ga vinogradnik, ki se z zaupanjem proti ležeči rebri ozira, koder se mu spenja žlahtna vinska trta. Želi si ga stari oče, ki je ravnokar morda izročil gospodarstvo svojemu sinu — rezervistu. Z eno besedo, želi si ga vsak državljani izvzemši morda one žide, ki c. kr. armado zakladajo z potrebnimi rečmi za vojsko. Na veliko radost vseh poprej naštetih in nenaštetih dandanes lahko rečemo: „Mir bomo imeli!“

Izvirni dopisi.

Iz Dobropolja, 22. maja. S tužnim srcem Vam naznanujemo, da je toča dne 21. t. m. popoldan pri nas skoraj po celi fari potolkla; posebno veliko škodo je v vaseh Kompelje, Podgora, Bruhanavas in Videm naredila. Žita bodo morali vsa kositi. Obilno pridelkov je letos v tej dolini obetalo, pa v malih minutah je vse šlo. Bog se usmili!

Iz Kamnika. (Pojasnenje.)* V več številkah časopisa „Slovenec“ in poslednjič v oni iz 9. maja t. l. se očita županu v Kamniku, kakor da bi bil samovoljno in zgolj iz „liberalnih“ nagibov dal podreti znamenji v mestu Kamniku, kar pa je v istini tako-le:

Z enoglasnim sklepom občinskega odbora iz dne 30. decembra 1881 se je konečno določilo o odpravi sredi mesta ležečega klanca. Na njem je stala kapela sv. Jožefa. Ker gre nova cesta ravno tod, kjer je ta kapelica stala, pač ni bilo mogoče ohraniti jo.

Ko se je za gotovo izvedilo, da obišče Njegovo Veličanstvo tudi naše mesto se je pomnožil občinski odbor z nekterimi drugimi gospodi in se je konstituiral kot posebni odbor za olupšavo mesta in dekoracije. Ta odbor je storil enoglasni sklep, da se kapelici na Grabnu poderete iz naslednjih vzrokov:

Kapelici ste bili v takem stanju, da po prepričanju odbora nikakor ne bi bilo mogoče iz njih napraviti dostojnih verskih znamenj, razun če bi se bili prezidali popolnoma, kar pa z ozirom na kratek čas ni več mogoče bilo. Bili ste nizki, neokusni od vseh strani odkrušeni zgradbi, tako da bi celó vasem ne delali časti. Za eno med njima se je godilo marsikaj, o čemur se iz dostojnosti govoriti ne sme; druga je stala sredi ceste v Tujnce tako na tesnem, da se je je le težko voz izognil, da ne bi bil vanjo zadel. V njo so postavljale ženice na Grabnu vsakovrstne podobice, kakor se to vidi v kaki samotni vasi. Ker se za gotovo še dandanes ne vé, čegava last so bile, se ni zamogel nihče prisiliti, da bi jih bil dostojno renoviral ali prezidal, take pa, kakoršne so bile, bi bile mestu v nečast. Zato je pa tudi občinski odbor v tem obziru ob enem sklenil, da se namesto podrtih postavi sčasom eno ali dve drugi znamenji in da se v ta namen pri prebivalcih začno pobirati prostovoljni darovi. Izvoljena sta bila dva

*) „Audiat et altera pars“ je bilo vselej naše načelo in zato smo sprejeli že marsikteri dopis v pojasnenje, katerega bi nasprotna stranka v enakem položaju ne bila sprejela in zaradi katerega so se že tudi nekteri od naše strani hudovali, nekteri celo tudi zamerili; ali vendar mislimo na pravem potu biti, zato sprejemamo tudi Vaš dopis nespremenjen. Vred.

gospoda odbornika, ki sta prevzela to nalogo. Eden izmed nju je nabrane darove v znesku 53 gld. 95 kr., dne 19. junija 1883 županstvu izročil, katero je to svoto v Ljubljanski hranilnici začasno naložilo; drugi gospod pa darove še nabira. Ker je imela občina za sprejem Njegovega Veličanstva velikih in nepričakovanih stroškov nad 2000 gld., kateri so se morali iz dohodkov namenjenih za povrnitev prve rate za prekopovanje klanca vzetega posojila povrniti, ni mogel občinski odbor doslej misliti na zgradbo novih znamenj, razun če bi se bil občinski naklad za leto 1884 še čez 25%, kolikor ga je zdaj, povišal.

Iz tega pojasnila je razvidno:

1. Da je gledé kapelice župan le izvrševal ukrepe občinskega odbora, v katerem so bili (in to naj bode samo mimogrede rečeno) tudi gospodje, ki se imajo pred vsem za „konservativne“;

2. da se verska znamenja niso odstranila iz tako imenovanega liberalnega nagiba, ampak iz nujne potrebe in z ozirom na njihovo stališče, neokusnost in neprikladnost za renoviranje;

3. da se doslej ni moglo nobeno znamenje še postaviti edino le iz finacijskih ozirov, posebno ker je majhno zanimanje za kapelice vzrok temu, da so darovi tako pičli. Dela pa se na to, da se postavi v prvo vsaj eno okusno in dostojno znamenje, in je za to potreben prostor že izbran.

Mestna občina Kamnik, 14. maja 1884.

Dr. Samec, župan.

Št. Pavel pri Bolski, 21. maja. „Dopisnik iz Celja Vam je poročal, da so v nedeljo večer nekoga pri nas ubili. A od takega zločina v naši fari ne vé nikdo kaj povedati, tedaj je mogel poročevalec le kdo nalagati.“ — Da, gotovo, ker poročevalec, njegovo resnicoljubnost in zanesljivost dobro poznamo. Mogoče bi pač bilo, da je ta sub-poročevalec le neresnico nehoté govoril, ker mogoče, da je bil sam nalagan.

Opomba vredništva. Pri tej priliki opomnimo spet na Schönerer-jev predlog, po katerem morata biti pri vsaki neresnici vrednik in poročevalec kanovana s 50—200 gld. Bi mar li še kdo hotel in zamogel biti vrednik ali dopisovalec? Gotovo ne; s tako postavo tedaj bi bilo časnikarstvo vničeno. Omne nimium vertitur in vitium.

Iz Rima, 17. maja, piše neki č. g. o. kapucin svojemu prijatelju pismo, iz katerega sledeče posnamemo: Generala vseh č. gg. oo. kapucinov volili so 9. maja. Pravico do volitve imajo pa le provincijali celega sveta, in iz vsake provincije dva generalna kustosa (custodes Romani). Edino ti smejo voliti generala in generalni kapitel. Navadno bil je izvoljen kaki laški kapucin, letos so pa transalpini zmagali. Izvoljen bi bil skoraj gotovo p. Avgustin iz Reke, ali ker se je on odločno branil tako čast sprejeti, volili so o. Bernarda po rodu nemškega Švicarja, za generala celemu redu. V generalni kapitel izvoljen je za prvega defnitorja č. o. Franc Ksav. Bavarec, za drugega pa p. Bruno, Francoz, drugi štirje so Lahi, namreč č. gg. oo. Hiacynt, Tomaž, Pacifik in Stanislaj.

V nedeljo 11. maja je bil ves zbor oo. kapucinov slovesno sprejet pri sv. očetu. Avdijsenja trajala je poldrugo uro. Sv. oče so se prav pohvalno izrazili o delovanju kapucinskega reda po celem svetu. — V soboto 17. maja bodo glavne seje končane in gg. oo. se bodo zopet lahko vernili v svoje samostane.

Domače novice.

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) Premoščeni so: Č. g. Janez Plevanec v Črnomelju; č. g. Jernej Zupanec v Št. Marjeto; č. g. Jožef Zevnik na Ig.

(Vabilo k izrednemu shodu), katerega sklicuje osnovalni odbor „slovenskega delavskega pevskega društva“, ki bode v nedeljo, 25. maja t. l., ob 2. uri popoldne v steklenem salonu pri „Ferlineu“. Dnevni red: I. Nagovor. II. Razprava novoizdelanih pravil. III. Nasveti. Ker so pravila najvažnša stvar vsacega društva, je želeli, da bi se vsi, kateri mislijo k društvu pristopiti, bodi si kot redni ali podporni člani, tega zborovanja vdeležili. K obilni vdeležbi vabi

osnovalni odbor.

(Huda ura) je prišla v sredo zvečer nad Ljubljano. Komaj je bila ura dobro šest, stemnilo se je nebo, da je človeka groza sprehajala. Posamični bliski so se jeli kresati vse križem, vmes se je pa

votli grom valil. Ni dolgo trajalo in vsuje se ploha, da je na vse strani škrofilo in odskakovalo. Žalibog da ni povsod le pri gromu, blisku in dežji ostalo. Po mnogih krajih pobila je toča, po nekterih kar do čistega, da bodo moralo streno setev pokositi. Ubogi ljudje! Krasno pa je bilo popoldne na vnebohod Gospodov. Lep dan, ne prevroče ne prehladen, da se je človeku srce v telesu smejalo. Za to je pa tudi zabil vse, kar je imelo le količkaj zdrave ude, pod milo nebo in na vse kraje valile so se iz bele Ljubljane goste procesije prazničnih ljudi po sveži zrak na deželo.

(*Novi petdesetaki*) so se začeli danes izdajati; barve so modre ali višnjeve, kakor desetaki ali stotaki, na rujavkastem papirju. Na vrhu v sredi je podoba cesarjeva na obeh voglih pa črka 50, ki se nahaja tudi zdolej v sredi. Ob straneh ste pa dve otroški podobi, ena sedeča in nad njo ena stoječa, ki pomenjajo, kupčijo, kmetijstvo, rudarstvo in obrtnijstvo. Tudi novi petdesetaki so, kakor vsi novejši bankovci, na eni strani nemški, na eni pa madjarski. — Stare petdesetake bodo do 31. maja 1885 jemale za plačilo, še vse davkarje in cesarske blagajnice. Od 1. junija 1885 do 1. junija 1886 jih bode pa za plačilo jemala samo še c. k. državna centralna blagajnica na Dunaji. Od 1. junija 1886 do 1. junija 1888 se bodo stari petdesetaki mogli zamenjati z novimi pri državni centralni blagajnici na Dunaji in pri vsih deželnih glavnih blagajnicah. Od 1. junija 1888 do 1. junija 1889 jih bode le mogoče še zamenjati vsled posebne kolekovane prošnje do c. k. državnega denarnega ministerstva. Od 31. maja 1889 naprej pa se ne bodo mogli nikjer več spečati ali zamenjati.

Razne reči.

— Kdo dela nemir? Pod tem naslovom ima zadnja številka „Slov. Gospodarja“ sledeči dopis od Sv. Jurja ob južni železnici, ktere ga priobčimo celega, ker reč v marsičem pojasnjuje: „Nemčurški Celjani in Storjani hoteli so pri nas vsiliti „ortssuppe“ (ortsgruppe) nemškega „Schulvereina“. Poseben vlak jih privleče 18. t. m. okolo 5. ure popoldne v St. Juri. Pred g. Velejem (Znidarčkom) stoji vse polno slovenskih fantov, ki pozdravljajo došle: „Živio Slovenci, vrag naj vzame nemčurje.“ Ti korakajo poparjeni v gornji trg v Nendelnovo gostilno: delavei iz Štor, uradniki Štorski, Celjani, župan Nekerman, dr. Schurbi, dr. Higersberger, Rakuš itd. Tukaj se pa jim slaba godi. Nastane namreč prepir med kmeti in fanti pa nemčurji. Ti hvalijo nemško in zopet nemško. Kmetje odgovarjajo: „Naši otroci se učijo obeh jezikov, ali podlaga vsemu poučevanju mora biti materni jezik, pri nas slovenski.“ Nemčurji kvasijo svoje naprej. Sedaj zagromi jeden kmetov: „Kdor je Slovenec, naj vzdigne roko“ in kmalu je roka pri roki. Na to pravi: „Ker nas je toliko Slovencev, zakaj nas pridete dražiti.“ Sedaj nastane vriš, pretep in krvavi boj. Strah šine nemčurjem v noge, da so čez „gang“ poskakali v dvorišče, še celo „debeli Žandl“ skoči za drugimi. Sedaj začnejo žandarji, domači in Celjski, vmes posegovati. Zvezali so osem Slovencev, nobenega nemčurja, pomagala je gospa Kaulihova. Eden žandar veže fanta, nemčurji pa tega s „pokserji“ po glavi tolčejo. Nendelnova gospodična pomaga, lepa koprivica. Ponkovski stotnik jo pobriše „in laufsrit“ in je pokazal, kako dobro zna bežati ta penziorani c. kr. častnik. Škoda, da nima pri vojaštvu opravka. Dolgi čas trati s samim rogovilstvom zoper nas Slovence. „Žandl“ je pa bežal proti Blagovni, ker je bil ves zmešan samega strahu. „Schulvereinovci“ pobrišejo spremljani od žandarjev vsi blede in prestrašeni na svoj „separatzug“ in tamkaj v vagonih zakrolijo „Wacht am Rhein“, bila pa je le „Wacht an der Woglein“. Naš trg je rešen šulvereinske „Ortssuppe“. Obžalujemo pa, da je do takšne rabuke priti moralo. Psovanje na nas Slovence na slovenskih tleh pa je že bilo predrzno. In kdo je kriv tega? Stationchef Franz, Schescherko in Velej, ki bi vendar vedeti morali, da Slovenci nemškega „Schulvereina“ ne trpimo. Celjski in drugi nemčurji so nas prišli v tolikem številu samo strašiti in dražiti. Upamo, da tega nikdar pa nikoli več ne storijo.

— Šolska tednica. Na neko vprašanje je, kakor se nam piše, deželnošolski svet Štajarski odgovoril, da dekani in župniki smejo za ogledovanje zahtevati šolske tednice, kjer se zapisuje tudi tvarina iz verozakona obravnavana.

— K nemirom v hrvaškem Zagorju. „Slovenec“ je v štev. 115 poročal, da bi v Podgorji neki grof iz Klenovnika bil skoro očeškan od razjarjenih kmetijskih ljudi. K temu nam nek naročnik dostavlja: Kje je Podgorje? Tako se ob severni strani gore Ivančice imenuje prijazna dolina, po kateri se vije potok Bednja, ki izvira ob hrvaško-štajarski meji blizu Halož in teče proti Varaždinu. Klenovnik pa iz Krapine po ti dolini v Varaždin potujoči pot-

nik opazi blizu kaznilnice „Lepoglava“ v nekem kotu nekako ob črti Vinica-Ormož. Brezobzirnost nekterih kmetu tujih ljudi je res bila goropadna. Pisatelja teh vrstic je v srce zabolelo, ko je n. pr. zagledal, da je brzojav prepeljan naravnost posred obdelanih njiv, a ne ob cesti, kar bi se menda tudi za Podgorje spodobilo. Ako kmeta ubožstvo tare in če zraven tega klesa še njegova duhovna stran, potem žalibog poskuša takšno brezobzirnost odstranjevati po nepostavnem potu. Nepodučena in sicer dobrodušna sirota Zagorec je večkrat le metla, ki jo rabijo nekteri „gospodje“.

Telegrami.

Dunaj, 23. maja. Poslanec Mattuš predlagal je v poslaniški zbornici, da naj bi osemnajstorica na podlagi pridobljenih izkušenj poslovanjski red državnega zbora pregledala in o pregledu poročala. Predsednik je na dotično vprašanje odgovoril, da bo skušal včiniti, da pride peticija Dunajskega mesta gledé dragine mesa še poprej na vrsto, preden se državni zbor preloži. Specijalna debata o obrtni postavi se nadaljuje.

Jaszbereny, 23. maja. Apponyi prišel je račun dajat svojim volilcem. Med vožnjo v mesto in pozneje pri shodu med volilce padlo je nekaj kamenja, ki so ga pristaši neodvisne stranke metali. Apponyi je rekel, da pri takih okoliščinah ne more dati nikakega poročila. Vojaki so morali rogovileže pregnati.

Niš, 22. maja. Kraljevi prestolni govor omenja dobrih razmer v katerih se Srbija z drugimi velelastmi nahaja; povdarja posebno odlikovanje srbskega kralja na Nemškem za časa ondašnjih manevrov, kakor tudi obiskovanje cesarjeviča Rudolfa, kar je bilo kralju in deželi na toliko diko, da smejo vsi Srbi na-njo ponosni biti. Kralj se zastopnikom naroda zaradi tega tudi najtopleje zahvaljuje. Dalje omenja prestolni govor podpis železnične konvencije, naznanja predlog izvanrednih postav za časa poslednje vstaje ter se zahvaljuje za lojalnost in zvestobo državljanom, da je ona zmagala nad pogubnimi tendencami ustašev.

Poslano.

V „Slovenčevem“ listku štev. 110 od 13. maja pripoveduje „Slovenčev“ prijatelj iz Ibiubi, da je njegovo pismo o objektivnosti zato tako dolgo ostalo, ker je čakal, kedaj da bo objektivni gosp. „Senca“ objavil svoj dokaz za tisto vodilno pravilo oo. Jezuitov, da namen posvečuje sredstva, česar je on jezuite obdolžil brez dokaza v svojem dolgem listku „Slov. Naroda“ dne 18. januarja t. l. G. „Senca“ je takoj 17. maja v podlistku „Sl. Nar.“ dokaz za svojo trditev z debelimi črkami priobčil, češ, da preučeni in glasoviti jezuit Armin Busenbaum v svoji knjigi: Medulla Theologiae moralis lib. VI. cap. 3. izrečno uči: „Cum finis est licitus, etiam media sunt licita“. Da bi „Narodovi“ čitatelji temu citatu bolj verjeli, pravi g. „Senca“, kako se je „pred mnogimi leti dolgo časa pečal z mednarodnim in naravnim pravom; s tem se je pečal tako temeljito, da je pri vprašanji o vrhovstvu naroda čital cele kupe starih jezuitskih knjig, ki so obravnavale tudi glasovito vprašanje: ali podložniki smejo trinoga vladarja umoriti? Pri tem zanimljivem raziskovanji je bil naletel tudi na knjigo, ki jo je sredi 17. stoletja spisal preučeni in kaj glasoviti jezuit Armin Busenbaum“. Po teh besedah navede potem zgorej omenjeni citat. Ker sem se jaz tudi pečal in se še pečam z raznimi tudi jezuitskimi učnimi knjigami, in sem že tudi Busenbaumovo „Medullo“ prelel, zdel se mi je takoj kljubu bombastičnega oznanila o temeljitem študiranji jezuitskih knjig „Senčin“ citat jako sumljiv. Poiščem toraj med svojimi knjigami Busenbaumovo „Medullo“, pa v lib. VI. cap. 3. ne morem najti „Senčinega“, citata, že zavoljo tega ne, ker je VI. knjiga, ki obdeluje tvarino o sv. zakramentih, razdeljena na šest traktatov in traktati na kapiteline, traktata pa gosp. „Senca“ ne citira.

Ker g. „Senca“ pravi, da je pri raziskovanji glasovitega vprašanja: ali podložniki smejo trinoga vladarja umoriti? naletel na omenjeno knjigo, mislil sem, da se citirane besede nahajajo v razlaganji dolžnosti podložnih do gosposke, pa tudi tam nisem nič našel.

V tem se spomnim, da sem leta 1870 v Graškem učiteljskem listu čital isto trditev, da jezuit Busenbaum v svoji „Medulli“ uči nenravni nauk, da namen posvečuje sredstva. Iščem toraj v svojem dnevniku in res najdem, da je v onem listu bilo ravno tako citirano, kakor v „Slov. Narodu“, namreč lib. VI. cap. 3., torej na tiskarski pogrešek ne moremo misliti. Pač pa sem iz tega sklepal in moramo sklepati vsi, da sta učiteljski list v Gradcu l. 1870 in g. „Senca“ ne da bi Busenbaumovo „Medullo“ videla, oni krivi citat iz kakšnega kalnega vira prepisala.

Zdaj mi ni drugega ostalo, nego premišljevat, kde bi mogel Busenbaum kaj enakega zapisati, in po daljšem iskanju res najdem v lib. IV. cap. 3. dub. VII. art. II. resol. 3. besede: „quia cum finis est licitus, etiam media sunt licita“, vendar neposredno poprej z besedami: „praecisa vi et impuria“ izrečeno izvzame nemoralna sredstva, ter govori le o dobrih in indiferentnih sredstvih, ki se slobodno rabijo v dosego dobrega namena. Če se bo g. „Senca“ potrudil natančno navedeni citat pogledati, kar ga ne bo nobenega truda stalo, bode se lahko prepričal, da Busenbaumove besede z ozirom na celi stavek ne morejo imeti slabega pomena, ktere ga jim on daje. Vsled tega pa bo gotovo, to vsaj trdno upam, svojo krivo in pohujšljivo trditev preklical, — sicer bi morali misliti, da hoče slovensko občinstvo, oziroma čitatelje „Slov. Naroda“ slepiti.

To sem hotel opomniti le iz ljubezni do resnice prepustivši vse drugo g. prijatelju iz Ibiubi.

Prijatelj pravice in resnice.

Eksekutivne dražbe.

30. maja. 1. e. džb. pos. Janez Bajuk iz Radovine št. 30, 230 gl. Metlika. — 3. e. džb. pos. Tomaž Šabec iz Trnja, 1680 gl. Postojne. — 1. e. džb. pos. Ana Stern iz Spodnje Lokvice, 212 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Jurij Čampa iz Sodražice št. 84, 42 gl. Ribnica. — 1. e. džb. pos. Valentin Pucelj iz Sinovice, št. 7. Ribnica.

31. maja. 1. e. džb. pos. Pavel Ileršič iz Martinjega potoka. — 3. e. džb. pos. Janez Fok iz Spodnjih Vrem. Senožeče. — 1. e. džb. pos. Janez Sparembek, 1055 gl. Logatec. — 1. e. džb. pos. Franc Kovšca, 1215 gl. Logatec. — 1. e. džb. pos. Jožef Tancik iz Iške Loke št. 8. Ljubljana. — 3. e. džb. pos. Andrej Gradišer iz Skril št. 17, 1500 gl. Ljubljana. — 1. e. džb. pos. Jakob Vodnik iz Zaloga, 200 gl. Ljubljana.

Dunajska borza.

21. maja.

Papirna renta po 100 gl.	80 gl. 55	kr
Sreberna	81	25
4% avstr. zlata renta, davka prosta	101	85
Papirna renta, davka prosta	95	85
Ogerska zlata renta 6%	122	65
4%	91	95
„ papirna renta 5%	88	70
Kreditne akcije	160 gl. 314	75
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 115	50
„ avstr.-ogerske banke	855	—
„ Länderbanke	107	20
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	573	—
„ državne železnice	315	75
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	222	—
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 124	10
4% „ „ 1860	500	135
Državne srečke iz l. 1864	100	173
„ „ 1864	50	173
Kreditne srečke	100	176
Ljubljanske srečke	20	23
Rudolfove srečke	10	19
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	108	40
„ Ferdinandove sev.	107	25
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	50
London	122	05
Srebro	—	—
Ces. cekini	5	73
Francoški napoleond.	9	68
Nemške marke	59	70

Poziv.

Podpisani odbor nujno prosi vsa slavna društva, ktera so se za Binkoštno slavnost v Mozirje objavila, da mu izvolijo prej ko mogoče gotovo število vdeležencev naznaniti, ker je skrajni čas, zaradi voz in drugih podrobnosti potrebno ukreniti.

Vstopnice k banketu dobivajo se od danes naprej po 1 gl. 50 kr. za osebo pri slavnostnem odboru „Savinjskega Sokola“ v Mozirji.

Na zdravje! (3)

V Mozirji, v dan 16. maja 1884. l.

Slavnostni odbor.

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani

se dobivajo podobice Matere Božje na lepem papirju, na katerih so natisnjene molitve, ki se po vsaki tih sv. maši z mašnikom opravljajo.

100 podobice velja 3 gl.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.